

8.12.2016

Eduskunta
Hallintovaliokunta

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO SISÄISESTÄ TURVALLISUUDESTA

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry – Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf – toteaa sisäisen turvallisuuden selonteosta lausuntonaan seuraavaa:

Sopimuspalokuntien merkitys sisäisessä turvallisuudessa

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry on valtakunnallinen vapaaehtoisten palokuntayhdistysten ja sopimuspalokuntien liitto.

Pelastustoimen tehtävät Suomessa huolehditaan ammatti- ja sopimuspalokuntien avulla – pelastustehtävät eivät ole vapaaehtoistoimintaa.

Sopimuspalokunnat huolehtivat pelastustoiminnasta alueella, joka on noin 90 % Suomen pinta-alasta. Tällä alueella asuu noin 46 % suomalaisista. Muulla alueella sopimuspalokunnat toimivat ammattipalokuntia tukevinä palokuntina ja päällekkäisissä tehtävissä itsenäisesti. Sopimuspalokuntia Suomessa on 709 (ammattipalokuntia noin 112). Hälytyskelpoisia sopimuspalokuntalaisia on 13 400 (ammattihenkilöstö noin 4 000). Paloauto lähti vuonna 2015 sopimuspalokunnan asemalta 75 294 kertaa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia ei ole kaikilta osin ongelmaton. Strategia on aikoinaan luotu takaamaan puolustushallinnon toiminnassa tarvittavat resurssit. Se on ollut myös työkalu, jolla puolustusvoimat ja puolustushallinto on pitänyt yllä ylivertaisen ja jatkuvasti vahvistuvan asemansa yhteiskunnassa. Siksi myös pitkään turvallisuuden ratkaisuja yhteiskunnassa suunniteltiin keskeisesti puolustushallinnon toimesta.

On hyvä ja välttämätöntä, että nyt on päädytty suunnittelemaan sisäisen turvallisuuden selonteon ja sisäisen turvallisuuden strategian avulla sisäistä turvallisuutta. On välttämätöntä, että sen valmistelijat edustavat sisäistä turvallisuutta.

Pyydän, että te kiinnittäisitte huomion siihen, että puolustushallinto antaa itsestään edelleen kuvaa koko turvallisuuden vastuutahona ja koko yhteiskunnan tukirankana.

Ote puolustusvoimien www-sivuilta:

Puolustusvoimat takaa Suomen turvallisuuden ja on siten yhteiskuntamme tukiranka

Pidämme suomalaiset turvassa sekä sodan että rauhan aikana. Teemme

yhteistyötä muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa ja toimimme jatkuvasti suomalaisten arvojen mukaan.

Olemme vuorokauden ympäri valmiina tarjoamaan tukeamme viranomaisille. Virka-avun antaminen muun viranomaisen sitä pyytäessä on yksi puolustusvoimien lakisääteisistä tehtävistä. Voimavaramme auttavat esimerkiksi poliisia ja pelastuslaitosta tekemään työnsä tehokkaasti.

Tällainen puolustusvoimien roolin otto ei edistä selonteossa mainittua viranomaisten aitoa kumppanuutta. Lisäksi se voi vaarantaa hyvän viranomaisyhteistyön ja vaikuttaa jopa maanpuolustustahtoon heikentävästi.

Muuttuva turvallisuusympäristö – pelastustoimi

Pelastustoimi on tähän mennessä pystynyt huolehtimaan kohtuullisista palveluista koko maassa. Se on ollut mahdollista sen takia, että sopimuspalokunnilla on ollut keskeinen merkitys koko Suomen pelastustoimen järjestelmässä.

Pelastustoimessa on puutteita, jotka vaatisivat pelastustoimen toimintamenoihin noin 10 %:in lisäyksen. Nyt selonteossa kuvattu kehityssuunta, jossa normaali vuotuinen menojen nousu on ollut 1,8 % suunnitellaan leikattavaksi puoleen – noin 0,9 %:iin, vaarantaa pelastustoimen kohtuulliset palvelut.

Ymmärrämme, että taloudellinen tilanne vaatii kaikilta toimialoilta sopeuttamistoimia. Jotta pelastustoimen palvelut eivät heikkene on pelastustoimen hallintoa ja näin pelastuslaitosten määrää oleellisesti vähennettävä.

Sopeutettaessa taloutta on pelastustoimen osalta huolehdittava sopimuspalokuntien toimintaedellytyksistä. Suomessa ei ole muita kolmannen sektorin toimijoita, joilla olisi läheskään samanlainen merkitys kun sopimuspalokunnilla. Sopimuspalokunnat huolehtivat pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevista tehtävistä päivittäin. Joka päivä sopimuspalokunnat ovat 140-170 hälytystehtävässä ja samalla pidetään jatkuvaa 24/365 valmiutta hälytystehtäviin. Viime vuosina sopimuspalokunnat ovat tehneet 53 000 – 70 000 hälytystehtävää vuodessa.

Suorituskyvyn kehittäminen – pelastustoimi

Selonteossa kuvatut pelastustoimen kehittämislinjaukset ovat oikeaan osuneita ja välttämättömiä.

Erityisesti korostamme sitä, että Sisäministeriölle tulee säätää riittävät mahdollisuudet ohjata ja johtaa maakunnallista pelastustoimea.

Perusteltua on synergiaedun saavuttamiseksi organisoida pelastustoimi uudestaan sote-uudistukseen liittyen. Sote järjestämisratkaisu vaikuttaa kuitenkin pelastustoimeen oleellisesti. Välttämätöntä on pelastustoimen kannalta päästä ratkaisuun, jossa pelastustoimen alueiden määrä oleellisesti vähenee. Jos tämä ei toteudu selonteossa mainittu toimintamenojen kehitys uhkaa pelastustoimen operatiivisia tehtäviä. Tällainen kehitys uhkaa jättää ison osan maasta vaille pelastustoimen palvelua.

Sopimuspalokuntien merkitys on selonteossa kuvattu pääosin oikein. Pieni virhe selontekoon tältä osin liittyy - taajaan asutulla alueella sopimuspalokunnat tukevat ammattipalokuntia ja päällekkäisissä tilanteissa ne voivat toimia myös itsenäisesti. Sana "reservi" ei kuvaa taajaan asuttujen alueiden sopimuspalokuntien toimintaa oikein – ne ovat pääosin jatkuvassa valmiudessa, käytettävissä pelastustoimen tehtäviin päivittäin.

Sopimuspalokuntien jäsenhankintahaasteet on näkemyksemme mukaan ratkaistavissa sopimuspalokuntien aktiivisella jäsenhankinnalla yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa.

Hallituksen johtopäätökset - pelastustoimi

Pidämme tärkeänä sitä, että pelastustoimen operatiivisten palvelujen saatavuutta ei vaaranneta. Siksi hallituksen ratkaisu pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisestä viidellä suuralueella on perusteltu ja välttämätön päätös.

Uuden teknologian hyödyntäminen ja käyttöönotto lisää pelastustoimen tehokkuutta. Uusia käyttökelpoisia välineitä, ratkaisuja ja toimintatapoja on jo olemassa. On hyvä, että hallitus sitoutuu edistämään toimillaan uuden teknologian käyttöönottoa ja hyödyntämistä. Tähän pelastustoimessa on todellinen tarve. Näillä ratkaisuilla voidaan myös pelastustoimen kustannustehokkuutta lisätä.

Lausunnon yhteenveto

1. Sopimuspalokunnat ovat tärkeä osa pelastustoimen järjestelmää nyt ja tulevaisuudessa – toimintaedellytykset täytyy turvata
2. Puolustusvoimien suhtautumista omaan ydintehtävään tulee vahvistaa - yhteistyö suhteessa vastuullisiin siviiliturvallisuuden viranomaisiin tulee olla aitoa kumppanuutta – ei jatkuvaa ylivallan tavoittelua
3. Sisäministeriölle tulee säätää riittävät mahdollisuudet ohjata ja johtaa maakunnallista pelastustoimea
4. Sopeuttaminen ja tehokas toiminta edellyttää pelastustoimen alueiden määrän oleellista vähentämistä

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry - Finlands Avtalsbrankärers Förbund rf

Toiminnanjohtaja

Isto Kujala